

Program proti šikanování

Č. j.: 124/2026

Spisový znak/skartační znak: A/5

Vypracovala: Mgr. Oldřiška Maroušková, metodička prevence

Schválila: Mgr. Věra Bártlová, ředitelka školy

Projednáno dne: 23.3.2026

Platnost od: 24.3.2026

Účinnost od: 24.3.2026

Platnost do: do odvolání

Odpovědnost za aktualizaci: Mgr. Oldřiška Maroušková, metodička prevence

Revize: nejméně 1x ročně, vždy při změně legislativy nebo vnitřních předpisů

---

1. Předmět

Program proti šikanování je přílohou Preventivního programu rizikového chování. Hlavním cílem je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Je zaměřen na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, jednotlivých ročnících i v celé škole. Podporuje zdravé vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy i všemi zaměstnanci školy a včas odhaluje signály rizikového chování.

2. Vymezení základních pojmů

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Šikanou tedy není jednorázová rvačka ani vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor. V zárodcích se šikana vyskytuje téměř v každé škole. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti,

dlouhodobosti a nezhádka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví oběti. Šikana může být verbální či fyzická, často v kombinaci obou jako smíšená.

Šikana může mít dvě podoby:

a) přímá – fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, slovní útoky v podobě nadávek, pomluvy, vyhrožování, ponižování, sexuální obtěžování až zneužívání, kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace (útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.)

b) nepřímá – demonstrativní přehlížení a ignorování žáka nebo žáků.

3. Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola je povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování.

Pedagogický pracovník musí šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc. Vedení školy a pedagogičtí pracovníci se řídí ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Pokud se prokáže, že šikana naplňovala skutkovou podstatu trestného činu a pedagogický pracovník o ní věděl a včas ji neoznámil či nepřekazil, vystavuje se tak riziku trestního postihu pro neoznámení, popř. nepřekažení trestného činu (§ 168, 167 trestního zákona).

4. Prevence šikanování

Základem prevence šikanování je podpora pozitivních vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli. Škola usiluje o vytváření bezpečného prostředí, dobrého sociálního klimatu třídy a školy, a proto podporuje solidaritu a toleranci, podporuje vědomí sounáležitosti, posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy, uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt, rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince. Vede žáky k sebedůvěře, respektuje jejich práva a ukazuje jim nutnost plnění jejich povinností. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Pedagog musí vždy dávat jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat. Je třeba zachytit ho včas, nejlépe již v prvním stádiu. Důležitou podmínkou je vytvoření důvěry mezi žáky a pedagogy. Škola zajišťuje dohled pedagogických pracovníků nad žáky. Zajišťuje seznamování žáků, pedagogických pracovníků i rodičů s negativními důsledky šikanování.

Metodik prevence doplňuje školní knihovnu literaturou z oblasti problematiky násilného chování, šikany a kyberšikany. Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka. Důležitou součástí jejich práce je vnímání vztahů mezi žáky a atmosféry v třídních kolektivech, kde působí. Učitelé znají příklady přímých a nepřímých znaků šikanování, informují o nich také rodiče. Uvědomují si, že vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům ovlivňují chování žáků.

Žáci jsou informováni, na koho se mohou obrátit při problémech souvisejících se šikanou a kyberšikanou. Při podezření na výskyt šikany může žák, zákonný zástupce i zaměstnanec školy osobně upozornit třídního učitele, školního metodika prevence, jiného pedagogického pracovníka nebo prostřednictvím schránky důvěry na stránkách školy. Podle potřeby škola spolupracuje se specializovanými institucemi v resortu školství, zdravotnictví a sociální péče. Prostředkem prevence šikanování a cílem školy je vytvořit ve škole takové prostředí, které omezí vznik šikany a počínající šikanu umožní odhalit dříve, než se plně rozvine.

Škola průběžně sleduje vztahy v třídních kolektivech a podle potřeby využívá rozhovory, třídnické hodiny, dotazníková šetření, cílené pozorování a další nástroje k mapování sociálního klimatu. V rámci výuky, třídnických hodin a preventivních aktivit jsou žáci vedeni k bezpečnému užívání digitálních technologií, odpovědnému chování na internetu a respektu k právům druhých osob.

5. Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach obětí, agresorů i dalších účastníků. Prvním úkolem pedagoga je vždy přerušování šikany, zabránění jejímu dalšímu pokračování a ochrana obětí.

Krizový plán A zahrnuje situace, které škola zvládne řešit vlastními silami. Jde o počáteční stádia šikanování. Pedagogický pracovník, který má podezření na šikanování nebo je informován o podezření na šikanování a to žáky, rodiči či jinými osobami, zahájí okamžitě vyšetřování šikany.

Postup při vyšetřování šikany:

- učitel, který odhalil šikanu, informuje metodika prevence a prodiskutuje s ním další postup
- učitel provede rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili
- nalezení vhodných svědků
- požádání rodičů obětí o spolupráci, konzultace s nimi (provedení zápisu)

- individuální, popř. konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)
- rozhovor s obětí (citlivý, diskretní)
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
- individuální jednání s rodiči agresorů
- informace rodičům oběti o výsledcích vyšetřování
- v pedagogické radě ředitel navrhne a projedná potrestání agresorů

Během celého vyšetřování spolupracuje pedagogický pracovník s metodikem prevence, výchovným poradcem či školním psychologem a informuje ředitele školy. Z každého rozhovoru učiní zápis, který předá (kopii) metodikovi prevence. Ředitel školy rozhodne, zda bude škola řešit situaci vlastními silami nebo potřebuje pomoc zvenku a jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů. Na závěr budou informováni, popřípadě pozváni do školy rodiče oběti i agresora i v případě, že se podezření neprokáže.

Po ukončení šetření škola přijme následná opatření vůči oběti, agresorovi i třídnímu kolektivu. Součástí následné péče bude individuální podpora oběti, práce s agresorem, nastavení dohledových opatření, spolupráce s rodiči, odborná pomoc a cílená práce se třídou. Opatření jsou volena s cílem zabránit opakování šikany.

Krizový plán B se použije v případě pokročilé šikany s neobvyklou formou, např. skupinového násilí vůči oběti.

Postup při vyšetřování šikany:

- nutná okamžitá ochrana oběti (popřípadě zavolání záchranné služby)
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- učitel, který odhalil šikanu, informuje ŠMP a ředitele školy
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- pokračující pomoc a podpora oběti
- ředitel školy hlásí Policii ČR závažnější případ šikanování nebo případ, kdy je podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (přestupku)
- následuje vlastní vyšetřování určenými metodami
- po ukončení vyšetřování šikany vždy učitel, popř. ředitel informuje rodiče o výsledcích vyšetřování, popřípadě si je pozve do školy, a to i v případech, že se podezření neprokáže
- v pedagogické radě ředitel navrhne a projedná potrestání agresorů

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat dítěti péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo dalších odborníků. V mimořádných případech ředitel školy doporučí rodičům agresora dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP. Podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, oznámí skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka.

Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Rodiče jsou na třídních schůzkách předem informováni o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Z každého rozhovoru (se žáky i rodiči) bude proveden zápis.

6. Postup rodičů při podezření na šikanování

Rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele, metodika prevence, výchovného poradce, popřípadě dalšího pedagogického pracovníka. Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy. Jsou-li rodiče přesvědčeni, že škola postupuje při řešení šikanování nedostatečně, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo s Českou školní inspekcí.

7. Náměty pro práci učitelů v oblasti prevence šikanování

- a) Problematika šikanování jako součást výuky prvouky a přírodovědy na I. stupni, výchovy ke zdraví a výchovy k občanství na II. stupni.
- b) Řešení problémů při hodinách s třídním učitelem (hry, dramatizace, relaxace, příběhy, kruhové rozhovory, diskuse, zjišťování problémů, sebehodnocení).
- c) Dotazníkové šetření týkající se vztahů ve třídě
- d) Dny s třídním učitelem, adaptační programy, školy v přírodě, lyžařský výcvik, školní výlety.
- e) Využití odborné i populárně naučné literatury a naučných filmů.
- f) Využití možnosti účasti na odborných seminářích v rámci DVPP.
- g) Konzultace a předávání zkušeností v pedagogickém sboru.

8. Přílohy

Příloha 1: Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

Příloha 2: Upozornění pro rodiče žáků

Příloha 3: Stádia šikanování

Příloha 1: Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

a) Nepřímé znaky šikanování:

- Žák je o přestávkách často osamocen, nemá žádné kamarády.
- Při kolektivních sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů nebo opouští třídu.
- Má-li žák promluvit před třídou, bojí se, je ustrašený, nejistý.
- Působí nešťastně, smutně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným, nedokáže se při rozhovoru dívat do očí.
- Jeho školní prospěch se někdy zhoršuje.
- Jeho věci bývají poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Může mít zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále mu chybí nějaké věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá výmluvy.
- Mění často cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody, proč nechodit do školy.
- Mívá po těle odřenin, modřiny nebo škrábance, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

b) Přímé znaky šikanování:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Žák je nucen vykonávat nemorální až trestné činy či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, pošťuchování, údery rukou, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Příloha 2: Upozornění pro rodiče žáků

Rodiče žáků se doporučuje upozornit, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonoval apod..
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy. Dítě odkládá odchod z domova. Pozdní příchody do školy.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty. Žádá rodiče o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (berou mu svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu.
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad. Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí. Možné zmínky o sebevraždě.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, může i doma krást peníze.
- Dítě často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, může projevat zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, může ráno zvracet, snaží se zůstat doma.
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než bylo obvyklé doposud.

Příloha 3: Stádia šikanování

Motto: Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

První stádium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stádium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké

písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroký“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Stadia šikanování podle Michala Koláře.

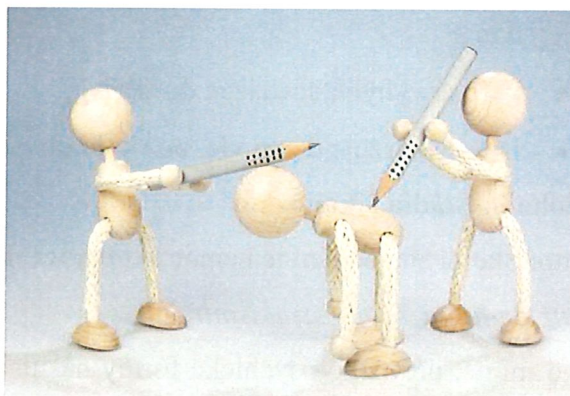
Příloha 4: Informační leták pro žáky

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!
Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky,
ubližují ti a ty nevíš, jak dál.
Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho
líto?

**PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA
UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ!!!!!!**

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou

nemluvili a nevíšali si tě. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí).

ŠIKANOVÁNÍ JE VÁŽNÁ VĚC A BÝVÁ TRESTNÝM ČINEM!!!!!!

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci.
- Svěř se svým rodičům.
- V případě, že nenajdeš odvahu to nikomu říct, zavolej bezplatně na Linku bezpečí.

Telefonická pomoc dětem - linka bezpečí **116 111**

pomoc@linkabezpeci.cz chat.linkabezpeci.cz

Nové číslo 116 111 je shodné pro dětské linky důvěry v celé Evropě. Volání je zdarma z pevných i mobilních telefonů.

RODIČOVSKÁ LINKA	VZKAZ DOMŮ	POMOC ONLINE
 840 111 234	 116 111	 116 111

V Rožmitále pod Třemšínem dne 23.3.2026

Mgr. Oldřiška Maroušková, metodik prevence
